

Utdrag av statsminister Odvar Nordlis foredrag
ved jubileumsmøtet til Sel og Heidal Arbeiderparti
11. september 1976.

En av Høyres mer livlige og uberegnelige agitatorer, har ifølge et referat i Aftenposten i denne uken, hevdet at vi under Arbeiderpartiets ledelse ubønnhørlig føres mot et samfunn som gir oss mer sosialisme og mindre frihet. Skritt for skritt går vi inn i et gjennomregulert samfunn.

Vi har flere ganger i den senere tid sett tilløp til

- 2 -

at Høyre prøver å så mistillit og tvil til Arbeiderpartiets holdning til personlig frihet og andre grunnleggende menneskerettigheter. Dette er nok en form for agitasjon som kan være skadelig. Personlig tar jeg ikke det så tungt, for det er bare for Høyre selv at en slik agitasjon kan være til skade.

Å sette tvil ved Arbeiderpartiets holdning til grunnleggende menneskerettigheter er så fullstendig grunnløst at en kanskje ikke burde ta bryet med å kommentere det. Men samtidig er det også nesten fornærmelig å skulle være konfrontert med en slik påstand.

De fundamentale menneskerettigheter, ytringsfrihet, trosfrihet, rettssikkerhet, er solid forankret i Grunnloven. Men i tillegg til denne formelle forankring er disse rettig-

heter viktige og grunnleggende prinsipper for alle ansvarlige politiske partier i Norge. Det er vel bare i ytterkanten av vårt politiske spektrum at det kanskje er tvil om respekten for disse rettighetene. Jeg nærer ingen tvil om at både Høyre og andre ansvarlige partier står uforbeholdent bak disse prinsipper.

Økonomisk fattigdom i Norge, gjennom lange tider tidligere knyttet til arbeidsløshet, innebar en fundamental ulikhet mellom forskjellige deler av befolkningen. Det er ikke først og fremst ytringsfriheten som står på spill for folk som må stri det de orker for å holde det daglige liv oppe, og som ikke har noen mulighet til å by sine barn noen bedre kår.

Det er gjennom en økonomisk og sosial heving av de svakeste gruppene i samfunnet at vi kan gjøre de fundamentale

menneskerettighetene til levende begreper. Det er på denne måten vi kan skape et dypere og mer reelt innhold i den personlige frihet. President Roosevelt formulerte dette som frihet fra frykt og frihet fra nød.

Det er på dette avgjørende felt at Arbeiderpartiet opp gjennom historien har ytet sitt viktigste bidrag til det norske samfunns utvikling. Gjennom kampen for økte politiske rettigheter, for likhet og for bedre økonomiske kår og større sosial trygghet, ligger grunnlaget for den moderne velferdsstaten som vi i dag har.

Det har kanskje ikke noe stor slagkraft i dagens politiske debatt å minne om hvordan dette og hint politiske parti har stilt seg i denne kampen opp gjennom de forskjellige tiår.

Men vi har all grunn til, med tilfredshet, å konstatere at Arbeiderpartiet, i visse tider støttet av Venstre med beslektede sosial-radikale grupper, har lagt grunnlaget for den sosiale trygghet og økonomiske likestilling som er nødvendig for at et folk skal kunne høste fruktene av de andre grunnleggende menneskerettighetene.

La meg også for ordens skyld, presisere at det aldri har vært Arbeiderpartiets mål å gå inn for nivellering av alle inntekter og levekår i Norge. Vi godtar at det finns en del akseptable forskjeller i inntekter og levekår. Vi må også motstrebende akseptere at det finns en del forskjeller i inntekter og levekår som vi ikke er så begeistret for, men som det ikke er mulig eller hensiktsmessig å gjøre noe ved. Alt i alt er det ingen andre/industrieland som er kommet lengre vestlige

enn oss i å forminske de økonomiske ulikhetene i samfunnet.

Den samlede sum av vårt økonomiske og sosiale system gir norske borgere en høy grad av rettssikkerhet og andre grunnleggende menneskerettigheter. Offentlige reguleringer er aldri satt i verk for reguleringenes egen skyld, men for å vareta forholdet mellom staten og individene, og for å verne om våre ressurser. Ledetråden i alle våre reguleringer av forholdet mellom stat og individ er å sikre likhetsprinsippet, samt å vareta viktige økonomiske og sosiale mål.

Politiets fartskontroll med radar er ikke satt i verk for å få folk i fella, men for å tjene trafiksikkerheten og verge menneskeliv. Skattevesenets kontroll med den enkeltes økonomiske forhold er heller ikke satt i verk for å trakassere den enkelte skattyter. Formålet er å sikre at

våre skatteregler blir fulgt, at reglene rammer like inntekter likt, og at skattene derved tjener den inntektsutjamning som er noe av deres formål.

Men jeg vil ta enkelte reservasjoner når det gjelder vår holdning til reguleringer av forholdet mellom individ og samfunn. Vi lever ennå med reguleringer som kanskje har hatt sin gode berettigelse på den tid de ble innført, men som vi ikke har vært våkne nok til å avvikle. Videre er det mange reguleringer som vurdert enkeltvis er godt begrunnet og nødvendige. Men hvis summen av dem er slik at det ikke godtas av folk, kan vi oppleve at respekten for hver enkelt regulering blir svekket, eller at folk blir overbelastet med dem.

Det er på disse felter vi må gå kritisk løs på hva

jeg har kalt byråkratiets utvekster.